

Hand-out

Open Nederlands Kampioenschap

Onderwatervideografie

Auteur: Edward Snijders

nob

nederlandse
onderwatersport
bond

Onderwater filmen en Open Nederlands Kampioenschap

Onderwaterfilmer Edward Sniijders is internationaal geen onbekende filmmaker. Met zijn films en documentaires valt hij regelmatig in de prijzen tijdens internationale duikfilmfestivals. In deze hand-out gaat Edward in op 10 kernpunten om een start te maken naar een clip-met-een-verhaal. Deze hand-out kun je zien als een handvat voor de productie van je clip .

Veel succes!

1. Film en het verhaal

Vraag je af welk publiek je verwacht voor je film (of voor wie je hem wilt maken) en breng je onderwerp en je verhaal daarmee in lijn. Film is meer dan een verzameling van beelden, meer dan een veredelde diashow. Maak een script/verhaallijn met een begin, een kern en een einde, bedenk daarbij wat haalbaar voor je is, welk onderwerp ligt je na aan het hart? Een goed idee is het je buddy erbij te betrekken!

2. Film keuzes

Hoe ga je je verhaal vertellen?

Doe je het zelf, laat je het iemand anders doen, vanuit welk oogpunt maak je de beelden?

Filmen zelf is maar een onderdeel van het hele proces, er is nog het verhaal, de research, muziek, montage; probeer een inschatting te maken hoeveel tijd je eraan kan besteden.

Houd het zo eenvoudig mogelijk, vraag je af of je het verhaal in beeld kan brengen met de camera en met de apparatuur die je hebt. Die bepalen of je de opnames beperkt tot de standaard cameralens of dat je ook met macro- en/of groothoeklens aan de gang gaat. Je apparatuur bepaalt of deze met erg donkere situaties en/of hele snelle beeldwisselingen om kan gaan. Als je spraak (interview/commentaar) op wil nemen is dan de camera microfoon afdoende of heb je een externe microfoon nodig? Kernpunt is dat de opnames vanuit technisch oogpunt acceptabel zijn.

Je verhaal zal verder bepalen of je in kleur of zwart/wit gaat filmen, of je op een plaats blijft of dat je het toch meer in de road-movie-sfeer trekt. Het is zeker mogelijk je verhaal alleen met beeld en muziek te vertellen maar daar moet je dan vanaf het begin op inzetten.

Bedenk of de onderwerpen die je wilt filmen aanwezig zijn; sepia's zal je wel vinden in mei, een snotolf wordt een stuk lastiger.

3. Film en creativiteit

Filmmaken is een creatief proces, fantasie is belangrijk! Hoe belangrijk film ook is, het blijft ondergeschikt aan het verhaal. Prachtige beelden zullen de toeschouwer eerder vervelen dan een goed verhaal, waarbij hij/zij nieuwsgierig blijft naar het verloop. De combinatie – prachtig beeld met een goed verhaal – vormt de combinatie waar je op inzet.

Als je dicht bij je eigen gevoel kan blijven en daarmee een of meerdere emoties als angst, verwondering, verbazing, drama in je film kan brengen, zit je op het goede spoor. Voor de opsomming van feiten hebben we de diashows... Vergeet niet: je publiek onthoudt maar weinig feiten (maar check ze zelf wel!). Een gevoel blijft hangen!

Voor het filmen van mooie beelden gelden dezelfde regels als in de fotografie; 9-regel, slakkenhuis indeling, diagonalen etc. Vaak zie je pas na analyse van een beeld waarom het zo goed is: het blijkt te voldoen aan een of meerdere van deze regels. Daarbij zorgen kleur, contrast, helderheid, scherpte, herhaling, ogen-in-beeld en actie voor beeld met impact. En dan zijn we er nog niet. Je hoeft je camera niet altijd recht te houden, realiseer je je dat er onder water geen horizon is? Pas creatieve beeldhoeken toe (maar overdrijf niet) en maak van je onderwerp – voor zover mogelijk – close-ups, medium en een overzichtsbeeld.

4. Film techniek

Onderwater cameravaardigheden zijn van een andere orde dan op het droge. Vertel iemand dat je in 3 meter zicht, zonder statief en in de stroming wil filmen en ze verklaren je voor gek. En dan weten ze nog niet eens dat de kleuren verdwijnen...

Zorg ervoor dat je je camera blindelings kan bedienen, dat kan je vast in een luie stoel op het droge oefenen.

Je filmt met beschikbaar omgevingslicht, met kunstlicht, of met deze twee samen. Een vorm van kleurbalans komt de kwaliteit altijd ten goede, dat doe je met de witbalansinstelling van je camera of met een kleurenfilter. Rood voor blauw water, voor groen Oosterschelde en Grevelingenwater neem je een magenta filter. Het blijft echter oppassen kunstlicht samen met filters te gebruiken, dat gaat meestal niet goed. Daarbij reageren niet alle camera's hetzelfde, je zal het zelf moeten uitproberen.

Houd je camera stil! Geen plotselinge bewegingen (tenzij...). Je publiek geeft je geen krediet voor de lastige omstandigheden waaronder je moet filmen. Hoe kleiner de beeldhoek, hoe lastiger het zal zijn een mooi stabiel beeld te krijgen. Macro uit de hand filmen is bijna niet te doen, groothoek wil nog wel lukken. Toegestaan zijn natuurlijk wel camera bewegingen als pannen (van links naar rechts of andersom) en liften (van boven naar beneden of andersom), maar zorg dat het geleidelijk gebeurt. Het klinkt tegenstrijdig maar de geleidelijke beweging zorgt er dan wel weer voor dat het beeld stabiel oogt.

Als je eenmaal je onderwerp hebt gevonden, film het dan ook uitvoerig! Je hebt niet voor niets al die moeite gedaan om erbij te komen. Geef je opnamen aan beide kanten ruimte om later het beste deel in de filmmontage te gebruiken. Geen 5 seconden shots, probeer ze maar minimaal 20 seconden te maken! En nog langer als er veel actie is. Vroeger zeiden we al dat film goedkoop was, de MB's zijn tegenwoordig zelfs gratis.

5. Film en duiken

Goede duikvaardigheden zijn onontbeerlijk, begin maar niet aan filmen als je die nog niet beheerst.

Je trimt niet alleen op vest en droogpak, maar je zal ook merken dat het laatste beetje trimmen heel goed op je longen kan worden gedaan. Overigens – maar dat wist je – houd nooit je adem in als je naar boven gaat!

Ademhalingstechnieken zijn belangrijk, soms zal je tijdens je shot je adem in moeten houden om je trim of de vis niet te verstoren. Handig is het ook als je achteruit kan zwemmen of ter plaatse om je as kan draaien. Film, als de stroming je op je onderwerp duwt, is een zo goed als verloren zaak; zet je neus maar in de stroming om zo stabiel mogelijk te blijven.

Ook onderwater komt het licht ergens vandaan en dat is niet alleen van boven. Omdat de zon onder een hoek op de aarde schijnt komt het licht – zelfs na 'gebroken' te zijn – onder een hoek het water in. Dat zorgt voor schaduwen; een lichte en een donkere kant. Licht komt altijd uit een richting en verandert tijdens de dag, zelfs bij bewolkt weer! Weet waar het licht vandaan komt en film met het licht mee, zeker als dit je enige lichtbron is.

6. Film en geluid

Film en geluid horen bij elkaar, we zijn niet voor niets van de stomme film afgestapt. Geluid komt in heel veel vormen voor: muziek, algemeen geluid, wit geluid (geluid wat er eigenlijk niet is...), interview, voice-over en geluid dat je niet wil, van aggregaten en compressors.

Zorg voor ritme, een flow, tussen beeld en geluid. Audio moet bij het beeld passen dat het verhaal vertelt. Vertel niet wat er is als je het niet kan laten zien, dat maakt je film ongeloofwaardig. Vind een talent die muziek bij je film kan maken of kijk op sites als freemusicarchive.org of koop rechtenvrije muziek op cd bij highland-musikarchiv.com

7. Film en voice-over

Kies je voor een voice-over dan ontkom je er niet aan de tekst uit te schrijven. Dat geeft je meteen de mogelijkheid – en verplichting – je feiten te checken. Internet kan daarbij heel behulpzaam zijn, maar bedenk ook dat de feiten op internet niet altijd 100% betrouwbaar zijn.

8. Film en interview

Tot op zekere hoogte geldt ook hier wat er onder voice-over werd genoemd. Je hebt ongetwijfeld een idee wat er tijdens het interview gezegd gaat worden, je hebt je vragen daarop voorbereid. Met de goede vragen kan je het interview zeker enigszins sturen, zonder meningen te beïnvloeden.

9. Film montage

Montage hoeft niet moeilijk te zijn, programma's als Windows Moviemaker of iMovie geven je in dit stadium meer dan genoeg mogelijkheden. Volg de – logische – lijn van je verhaal om de informatie over te dragen. Een shot moet iets nieuws vertellen, al deze shots samen maken het samenhangende verhaal, de basis waarop je de film maakt. Maak je shots af, ook hier is er een begin en een einde. Bouw contrasten in voor de kijker, blijf hem/haar verrassen, boeien om hem/haar bij de les te houden. Kill your darlings: wees dapper en laat die fantastische beelden liggen als ze niet in je verhaal passen. Een walvishaai in een zeepaardjesverhaal gaat nu eenmaal niet.. Een knip op het juiste moment is zeer doeltreffend, een fade in/fade out (cross) geeft plaats- of tijdsovergang aan. Over het algemeen kan een film zonder 'creatieve' overgangen als wipes, barn doors etc. Het is al eerder gezegd: er moet een logisch verband zijn tussen beeld en geluid. Dynamiek krijg je niet door een housemuziekje te gebruiken.

Je hoeft niet te laten zien welke mogelijkheden er allemaal in de montagesoftware zitten, dat is niet meer dan een stuk gereedschap en geen doel op zich.

Doel blijft het vertellen van het verhaal!

10. Film maken

Tenslotte: film maken vereist doorzettingsvermogen, het kost altijd meer tijd dan je voorzien hebt. Laat je daardoor niet afschrikken, we zijn erg benieuwd naar de resultaten van filmmakende onderwaterfilmers!

Succes! – Edward Snijders